

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-02-27

Närvarande: F.d. justitierådet Sten Andersson samt justitieråden
Ulrik von Essen och Cecilia Renfors

En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Enligt en lagrådsremiss den 15 februari 2024 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i tryckfrihetsförordningen,
2. lag om ändring i brottsbalken.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Klara Lundh.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

7 kap. 6 § första stycket

Paragrafen behandlar tryckfrihetsbrottet hets mot folkgrupp. Första stycket bör ändras på motsvarande sätt som Lagrådet nedan föreslår såvitt avser 16 kap. 8 § första stycket brottsbalken.

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

16 kap. 8 § första stycket

Enligt första stycket i 16 kap. 8 § brottsbalken utgör det hets mot folkgrupp att i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hota eller uttrycka missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

I lagrådsremissen föreslås dels att det uttryckligen ska anges att bestämmelsen omfattar gärningar bestående i uppmaning till våld, dels att tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta gärningar som avser enskilda i de skyddade grupperna.

Det sistnämnda görs genom ett tillägg av innebörden att det också utgör hets mot folkgrupp att uppmana till våld mot, hota eller uttrycka missaktning för en enskild i någon sådan grupp som anges i bestämmelsen.

Även en gärning av detta slag ska alltså, enligt förslaget, rubriceras som hets mot folkgrupp. Bestämmelsen har placerats i 16 kap. brottsbalken, som avser brott mot allmän ordning, dvs. inte brott mot enskilda. Lagrådet har mot den bakgrunden uppfattat den avsedda innebörden i bestämmelsen så att också ett uttalande eller meddelande som avser en enskild för att vara straffbart som hets

mot folkgrupp måste innefatta ett uttryck för missaktning för den grupp som den enskilde ingår i (eller en uppmaning till våld eller hot mot gruppen). Vid lagrådsföredragningen har emellertid upplysts att detta inte är avsikten utan att det ska vara tillräckligt att uttrycket för missaktning, våldet eller hotet avser enbart den enskilde som uttalandet riktar sig mot.

Lagrådet ställer sig frågande till en bestämmelse med den angivna vidare innebörden, i synnerhet inom ramen för straffbestämmelser som avser brott mot allmän ordning. I det stora flertalet fall torde uttalanden av det aktuella slaget få förstås som uttryck för missaktning för eller uppmaning till våld eller hot mot gruppen som sådan. I den mån så inte skulle vara fallet lär befintliga bestämmelser i 3–5 kap. brottsbalken kunna tillämpas. Vad en bestämmelse med en mera utvidgad innebörd skulle tillföra är för Lagrådet oklart.

Om en bestämmelse av detta slag ska införas, bör den enligt Lagrådets mening förutsätta att uttalandet i någon mening ger uttryck för missaktning för eller uppmaning till våld eller hot mot den grupp som den enskilde tillhör. I så fall bör bestämmelsen lämpligen ges följande lydelse.

Den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids uppmanar till våld mot, hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år. Detta gäller också när gärningen riktas mot en enskild i någon av dessa grupper.